

9.836

20

ZBIGNIEW SUFIN
BOHDAN OFIERSKI

CO SĄDZISZ O "AUTOSTOPIE"?

/Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na trasie:

Gdynia - Warszawa - Zakopana/

S p i s t r e ś c i

CEL I METODA BADAŃ	1
CHARAKTERYSTYKA OSCB BADANYCH	3
OCENA ZACHOWANIA SIĘ AUTOSTOPOWICZÓW	5
OGÓLNA OCENA "AUTOSTOPU"	15
PROPOZYCJE ZMIAN I ULEPSZEŃ	22
KWESTIONARIUSZ ANKIETY "Co sądzisz o autostopie?"	

W a r s z a w a

O B O P

1 9 6 1

CEL I METODA BADAŃ

W ramach programu badań "Autostop 1960", Ośrodek Badania Opinii Publicznej przy Polskim Radio przeprowadził na zlecenie GKKF i T ankietę pt. "Co sądzisz o autostopie?" wśród ludności miast i podmiejskich wsi na trasie Gdynia - Warszawa - Zakopane.

Celem badania było poznanie opinii na temat "autostopu" ludności w miejscowościach najchętniej odwiedzanych przez autostopowiczów. Pytania ankiety dotyczą m.in. zachowania się autostopowiczów i opinii o dalszych losach "autostopu".

Badanie zrealizowano w listopadzie 1960 r. metodą doboru proporcjonalnego, przy uwzględnieniu płci, wieku oraz rodzaju wykonywanej pracy /fizyczna - umysłowa/.

Przedstawiciele Ośrodka przeprowadzali więc w miejscowościach położonych na trasie Gdynia - Warszawa - Zakopane wywiady z przypadkowo spotkanymi osobami, pamiętając jedynie, aby wśród zbadanych były właściwe dla danego województwa proporcje mężczyzn i kobiet, osób w poszczególnych grupach wieku oraz pracowników umysłowych i fizycznych.

Ogółem zbadano na całej trasie 612 osób, z których większość /81 %/ spotkała co najmniej kilkudziesięciu autostopowiczów. Proporcje płci i wieku w zbadanej grupie odpowiadają w zasadzie proporcjom dla ogółu ludności w Polsce. Ilustrują to następujące porównanie:

Dane o odpowiadających		Proporcje ogólnopolskie	Proporcje w zbadanej grupie
		/ % /	/ % /
P ł e ć:	mężczyźni	48	46
	kobiety	52	54
Ogółem		100	100
W i e k:	18 - 24 lata	18	19
	25 - 39 lat	35	38
	40 - 59 lat	33	32
	60 i więcej lat	14	11
	Ogółem	100	100

Wprawdzie wyników badań nie należy uogólniać na całe społeczeństwo, to jednak można przypuszczać, że są one reprezentatywne dla ludności zamieszkałej na trasie najbardziej uczęszczanej przez autostopowiczów. Można także przypuszczać, że podobne są opinie na temat "autostopu" wśród ludności na innych, nie zbadanych trasach.

Badania ukazują również ciekawe problemy związane z mechanizmem kształtowania się opinii publicznej na temat takiej akcji, jak "autostop".

CHARAKTERYSTYKA OSÓB BADANYCH

Strukturę zbadanej grupy wskazuje następujące zestawienie:

Dane o odpowiadających		Osób	%
P ł e ć:	mężczyźni	281	46,0
	kobiety	331	54,0
	Ogółem	612	100,0
W i e k:	18 - 24 lata	118	19,0
	25 - 39 lat	230	38,0
	40 - 59 lat	194	32,0
	60 i więcej lat	70	11,0
	Ogółem	612	100,0
Wykształcenie:	podstawowe	277	45,3
	zasadnicza szkoła zawodowa	69	11,3
	średnie	218	35,6
	wyższe	46	7,5
	brak danych	2	0,3
Ogółem	612	100,0	
Kategoria społeczno - zawodowa:	robotnicy niewykwalifikowani	72	11,8
	robotnicy wykwalifikowani	183	29,9
	rzemieślnicy	48	7,8
	pracownicy umysłowi	213	34,7
	rolnicy	35	5,7
	inni	61	10,1
Ogółem	612	100,0	
Miejsce zamieszkania:	wieś	72	11,8
	miasto do 10 tys.	135	22,1
	miasto 10 - 20 tys.	115	18,8
	miasto 20 - 100 tys.	119	19,5
	miasto ponad 100 tys.	167	27,3
	brak danych	4	0,5
Ogółem	612	100,0	

Należy wyjaśnić, że różnica między liczbą rolników /35/, a liczbą osób ze wsi /72/ wynika z faktu, iż wywiady przeprowadzono tylko na terenie wsi podmiejskich, gdzie zazwyczaj autostopowicze zatrzymywali się na nocleg, a we wsiach podmiejskich mieszka, jak wiadomo, wiele osób pracujących w mieście.

Wywiady przeprowadzono we wszystkich prawie miastach na trasie badań, a zwłaszcza w miastach przy węzłach komunikacyjnych, gdzie przebywało najwięcej autostopowiczów. Badania wykazały pewne różnice w odpowiedziach osób badanych ze względu na charakter miejscowości. Wydaje się, że różnice te należy jednak przyjmować z dużą ostrożnością, ponieważ w większym stopniu mogą one zależeć od tego, jak wielu autostopowiczów było w danej miejscowości, od wielkości danego miasta.

OCENA ZACHOWANIA SIĘ AUTOSTOPOWICZÓW

Większość osób pytanych o zdanie pozytywnie oceniła zachowanie się autostopowiczów. Oto procentowy rozkład odpowiedzi na pytanie: "Jak na ogół zachowywali się autostopowicze, których Pan/i/ spotkał/a/?"

bardzo dobrze	-	12,1
dobrze	-	39,7
nieźle	-	24,7
źle	-	14,7
bardzo źle	-	2,4
nie mam zdania	-	3,6
brak odpowiedzi	-	2,8

Jak z powyższych danych wynika - w sumie 51,8 % osób oceniło zachowanie się autostopowiczów jako bardzo dobre lub dobre; 24,7 % jako "nieźle" i tylko 17,1 % jako złe lub bardzo złe.

Warto zastanowić się, w jakim stopniu ogólna ocena zachowania się autostopowiczów wiąże się z cechami demograficznymi osób badanych /płeć, wiek, wykształcenie, przynależność społeczno - zawodowa itp./.

Okazuje się, że mężczyźni krytyczniej oceniają zachowanie się autostopowiczów niż kobiety. Ilustruje to poniższa tabela:

P ł e ć	"Jak na ogół zachowywali się autostopowicze, których Pan/i/ spotykał/a/?"				R a z e m	
	bardzo dobrze lub dobrze	nieźle	źle lub bardzo złe	nie mam zdania oraz brak danych	osób	%
mężczyźni	47,0	27,4	19,2	6,4	281	100
kobiety	55,9	22,4	15,7	6,0	331	100

O tym, jak oceniają zachowanie się spotkanych autostopowiczów osoby w poszczególnych grupach wieku, mówi następujące zestawienie:

W i e k:	"Jak na ogół zachowywali się autostopowicze, których Pan/i/ spotykał/a/?"				R a z e m	
	bardzo dobrze lub do- rze	nieźle	bardzo źle	nie mam lubizdania oraz brak danych	osób	%
18 - 24	61,9	20,3	11,9	5,9	118	100
25 - 39	55,2	21,7	17,0	6,1	230	100
40 - 59	43,3	28,8	22,7	5,2	194	100
ponad 60 lat	47,2	30,0	12,9	9,9	70	100

Z powyższych danych wynika, że najbardziej pozytywnie oceniają zachowanie się autostopowiczów osoby w wieku 18 - 24 lat. Zwraca uwagę fakt, że ocena osób najstarszych /powyżej 60 lat/ jest mniej krytyczna od oceny osób w wieku 40 - 59 oraz osób w wieku 25 - 39 lat.

Badano również, czy istnieje zależność między wykształceniem, a oceną zachowania autostopowiczów. Zależności takiej nie stwierdzono, natomiast uwidoczniła się trochę odmienna ocena /bardziej krytyczna/ osób, które posiadają ukończoną zasadniczą szkołę zawodową. Tej różnicy nie dałoby się jednak wyjaśnić bez dodatkowych badań środowiskowych.

Stwierdzono również, że opinie o zachowaniu się autostopowiczów są wśród robotników niewykwalifikowanych, robotników wykwalifikowanych i pracowników umysłowych bardzo podobne.

Wyniki badania wskazują, iż osoby, które odpowiedziały na ankietę, na ogół pozytywnie oceniają zachowanie się autostopowiczów /oceny negatywne stanowią tylko 17,1 %/. Taki pogląd różni się

bardzo od rozpowszechnionej opinii o "autostopistach", w której przeważa ocena krytyczna. Bardzo często słyszało się właśnie o wypadkach niewłaściwego zachowania się autostopowiczów. Tymczasem okazuje się, że jeśli chodzi o badanych, to mniej widzieli oni faktów złego zachowania się, natomiast więcej słyszeli o takich faktach od innych ludzi:

Odpowiedzi	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się autostopowiczów?"		"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów?"	
	osób	%	osób	%
tak	193	31,5	362	59,2
nie	412	67,3	142	23,2
brak danych	7	1,2	108	17,6

Różnice są bardzo wyraźne -- znacznie więcej osób słyszało tylko o niewłaściwym zachowaniu młodzieży podróżującej "autostopem".

Porównanie wyników odpowiedzi na pytanie o znajomość faktów niewłaściwego postępowania, z ogólną oceną zachowania się autostopowiczów wskazuje, że część osób, które były świadkami takich faktów ogólnie ocenia zachowanie się autostopowiczów jako "niezłe" /ponieważ na zachowanie złe i bardzo złe wskazało 106 osób, a świadkami niewłaściwego postępowania były 193 osoby/.

Jakie fakty złego zachowania widziano, a o jakich słyszano? Również i to porównanie jest bardzo interesujące: 193 osoby, które były świadkami nieodpowiedniego zachowania się autostopowiczów wskazują na następujące fakty:

- 1/ ordynarne odnoszenie się do ludzi, wybryki chuligańskie, pijanstwo itp. - 95 osób /49 %/
- 2/ niemoralne zachowanie się razem podróżujących dziewcząt i chłopców - 63 osoby /33 %/
- 3/ kradzieże - 42 osoby /22 %/
- 4/ niewłaściwy ubiór, brud i niechlujstwo - 14 osób / 7 %/

Natomiast ci, którzy słyszeli o faktach złego zachowania /362 osoby/ wymieniają kolejno:

1/ niemoralne zachowanie się razem podróżujących dziewcząt i chłopców	- 162 osoby /44 %/
2/ kradzieże	- 144 osoby /40 %/
3/ ordynarne odnoszenie się do ludzi, wybryki chuligańskie, pijaństwo itp.	- 88 osób /24 %/
4/ niewłaściwy ubiór, brud i niechlujstwo	- 32 osoby / 9 %/

Porównanie to wskazuje, że znacznie więcej osób słyszało o niemoralnym zachowaniu się autostopowiczów i dokonywaniu przez nich kradzieży. Na te czyny właśnie najczęściej zwraca się uwagi i one przede wszystkim są przedmiotem licznych komentarzy.

Warto zastanowić się, w jakiej mierze różnice między znajomością faktów, a opiniami zasłyszanych od innych ludzi, wiążą się z cechami demograficznymi osób badanych.

Mężczyźni widzieli więcej faktów złego zachowania niż kobiety, a także więcej słyszeli na ten temat. Wykazuje to następujące porównanie:

P ł e ć	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się autostopowiczów?"				"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów?"			
	tak	nie	brak danych	R a z e m osób %	tak	nie	brak danych	R a z e m osób %
mężczyźni	34,5	64,0	0,7	281 100	61,9	18,2	19,9	281 100
kobiety	29,0	70,0	1,0	331 100	56,8	27,5	15,7	331 100

Podobne różnice między mężczyznami i kobietami występują również przy ocenie zachowania się autostopowiczów /patrz str. 7 / Mężczyźni bardziej krytycznie oceniają młodzież podróżującą autostopem.

Odpowiedzi na pytania dotyczące zachowania się autostopowiczów kształtują się w poszczególnych grupach wieku jak następuje:

W i e k	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się autostopowiczów?"					"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów?"				
	tak	nie	brak da- nych	R a z e m osób	%	tak	nie	brak da- nych	R a z e m osób	%
18-24	23,7	76,3	-	118	100	47,5	27,9	24,6	118	100
25-39	32,2	66,9	0,9	230	100	62,1	20,9	17,0	230	100
40-59	37,2	61,8	1,0	194	100	69,9	20,1	16,0	194	100
ponad 60 lat	27,1	71,4	1,5	70	100	55,7	31,4	12,9	70	100

Najbardziej więc widzieli złe zachowanie się autostopowiczów i najmniej słyszały o takim zachowaniu osoby w wieku 18 - 24 lata. Również ludzie najstarsi /powyżej 60 lat/ mniej widzieli i mniej słyszeli niż osoby w innych grupach wieku.

Różnice w tym względzie między grupą najmłodszą i najstarszą, a środkowymi grupami wieku /25-39 lat i 40-59 lat/ są podobne jak w przypadku oceny zachowania się autostopowiczów /patrz str.6 /. Ocena osób w wieku 25 - 39 lat i 40 - 59 jest bardziej krytyczna niż osób w pozostałych grupach wieku.

Stwierdzono, że odpowiedzi na pytanie w sprawie niewłaściwego zachowania się młodzieży podróżującej autostopem, są bardzo podobne w poszczególnych grupach wykształcenia. Brak jest również wyraźnych różnic w tym względzie między robotnikami niewykwalifikowanymi, robotnikami wykwalifikowanymi i pracownikami umysłowymi.

Nieco inaczej odpowiadają na pytanie dotyczące złego zachowania się autostopowiczów osoby posiadające dzieci, niż ci, którzy dzieci nie posiadają:

Czy ma Pan/i/ dzieci?"	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się autostopowiczów?"					"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów?"				
	tak	nie	brak da-nych	R a z e m		tak	nie	brak da-nych	R a z e m	
				osób	%				osób	%
tak	33,9	65,0	1,1	428	100	61,0	23,8	15,2	428	100
nie	26,6	73,4	-	177	100	55,9	20,9	23,2	177	100

Osoby nie posiadające dzieci trochę więc mniej widziały faktów nieodpowiedniego zachowania się autostopowiczów i mniej słyszały o takich faktach.

Ponieważ nie należy sądzić, aby osoby posiadające dzieci miały większą obiektywną szansę spotkania autostopowiczów źle się zachowujących, wobec tego można przypuszczać że posiadanie dzieci:

a/ bądź uwrażliwia na postrzeganie negatywnych zachowań autostopowiczów,

b/ bądź zaostreza znacznie kryteria oceny "dobrego prowadzenia się" młodzieży.

Jak już była mowa na wstępie, należy ostrożnie interpretować różnice w odpowiedziach mieszkańców różnych kategorii miejscowości.

Typ miejsca zamieszkania	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się autostopowiczów?"					"Czy słyszał/a/ Pan/i/ o złym zachowaniu się autostopowiczów?"				
	tak	nie	brak da-nych	R a z e m		tak	nie	brak da-nych	R a z e m	
				osób	%				osób	%
wsie podmiejskie	38,9	58,3	2,8	72	100	43,1	16,6	40,3	72	100
miasta do 10 tys. mieszk.	21,5	77,8	0,7	135	100	56,4	38,9	14,7	135	100
miasta 10-20 tys. mieszk.	40,9	58,3	0,8	115	100	65,2	16,5	18,3	115	100
miasta 20-100 tys. mieszk.	34,5	65,5	-	119	100	63,9	20,1	16,0	119	100
miasta ponad 100 tys. mieszk.	28,1	71,3	0,6	167	100	59,9	28,7	11,4	167	100

Powyższa tabela wskazuje, że różnice między poszczególnymi kategoriami miejscowości są małe. W niektórych typach miejscowości /np. wsie podmiejskie, miasta 10 - 20 tys. mieszk./ jest nieco większy procent osób, które widziały więcej faktów nieodpowiedniego zachowania się autostopowiczów. Wynikać to może właśnie z tego, iż przebywała tam większa ilość młodzieży.

Analiza opinii na temat nieodpowiedniego zachowania się autostopowiczów wykazała pewne minimalne różnice w tym względzie między mężczyznami i kobietami, oraz wyraźne różnice między osobami w różnych grupach wieku oraz między posiadającymi i nie posiadającymi dzieci. Wobec tego można przypuszczać, że różnice te wynikają nie tylko z przyczyn ^{obiektywnych} /znajomość faktów i opinii/, ale również z pewnego nastawienia do "autostopu".

Najmłodszy /18 - 24 lata/, mniej krytycznie od innych oceniają zachowanie się autostopowiczów. Z ich odpowiedzi wynika, że mniej widzieli faktów złego zachowania się uczestników "autostopu" i mniej często niż inni słyszeli o takich faktach. Pozytywna ocena ludzi młodych wynika niewątpliwie z osobistego zainteresowania "autostopem", gdyż wiele starszej młodzieży z niego korzysta.

Opinia o "autostopie" ludzi w średnim wieku jest bardziej krytyczna, ponieważ, jak można przypuszczać, ludzie z "pckłania rodziców" wykazują niepokój o swoje dzieci, które uczestniczą już w "autostopie", bądź też mogą brać w nim udział w przyszłości. Natomiast mniej krytyczne opinie ludzi najstarszych wynikać mogą z ich objętnego stosunku do autostopu.

Ponadto można przypuszczać, że różnice w ocenie zachowania się młodzieży wiążą się ze znanym zjawiskiem, iż pewne fakty, które jedni ludzie uważają za przejaw "złego zachowania" /np. to, że dziewczęta podróżują razem z chłopcami, czy ekstrawagancki ubiór/ innym ludziom nie wydają się niewłaściwe.

W tych różnorodnych ocenach mogą przejawiać się określone wzorce kulturowe i obyczajowe. Warto byłoby zbadać, jakie wzorce są źródłem określonych ocen, ale jest to zagadnienie zbyt obszerne i

skomplikowane jak na możliwości krótkiego sondażu. W każdym bądź razie w badaniach nad opinią o "autostopie" uwidocznił się ten ważny problem.

Chećnie warto zastanowić się, jaki ma wpływ na krytyczną ocenę zachowania się autostopowiczów znajomość faktów niewłaściwego postępowania, a jaki - opinia na ten temat zasłyszane od innych ludzi?

Związek pomiędzy oceną zachowania się autostopowiczów, a własnymi spostrzeżeniami i zasłyszonymi opiniami, ukazuje następujące porównanie współczynników zbieżności:

	$r =$
zależność od zachorowanych negatywnych zachowań autostopowiczów	0,43
zależność od zasłyszanych negatywnych opinii o autostopowiczach	0,22

Zależność między oceną zachowania się młodzieży a znajomością faktów niewłaściwego postępowania autostopowiczów jest większa, niż zależność między oceną zachowania, a opiniami zasłyszonymi od innych ludzi.

Spośród tych, którzy oceniają zachowanie się autostopowiczów jako "bardzo dobre" lub "dobre" /317 osób/, świadkami złego zachowania się młodzieży było 11,4 %, a słysząc o takim zachowaniu 50,8 % osób. Spośród 106 osób krytycznie oceniających zachowanie się autostopowiczów / "złe" lub "bardzo złe" / 81,2 % widziało fakty niedopowiedniego zachowania młodzieży a 80,2 % słyszało o takich faktach. Wykazuje to następująca tabela:

"Jak na ogół zachowywali się autostopowicze, których Pan/i/ spotykał/a/?"	"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania autostopowiczów?"			Razem		"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów?"			Razem	
	tak	nie	brak	osób	%	tak	nie	brak	osób	%
bardzo dobrze lub dobrze	11,4	87,4	1,2	317	100	50,8	32,8	16,4	317	100
nieźle	40,4	59,6	0,0	151	100	60,9	14,6	24,5	151	100
źle lub bardzo źle	81,2	17,9	0,9	106	100	80,2	5,7	14,1	106	100

Ludzie oceniający pozytywnie zachowanie się autostopowiczów bardziej liczą się z faktami obiektywnymi, niż z opiniami zasłyszonymi od innych ludzi:

zależność pozytywnej oceny od
zobserwowanych zachowań
autostopowiczów

$$T = 0,35$$

zależność pozytywnej oceny od
zasłyszanych opinii o zachowaniu
autostopowiczów

$$T = 0,28$$

Spśród tych, którzy pozytywnie oceniają autostopowiczów, 11,4 % widziało, a 87,4 % nie widziało nic złego w ich zachowaniu, natomiast 50,8 % słyszało od innych ludzi negatywne opinie o autostopowiczach.

Stwierdzone również pewną zależność między zobserwowaniem negatywnych zachowań autostopowiczów, a zasłyszonymi opiniami / $T = 0,20$ /. Ci, którzy więcej widzieli faktów nieodpowiedniego zachowania, więcej również słyszeli o takich faktach. Bardzo to ciekawe zjawisko. Nasuwa ono przypuszczenie, że ludzie, którzy z różnych względów krytycznie odnosią się do "autostopu", są bardziej uwrażliwieni zarówno na fakty jak i opinie o nieodpowiednim zachowaniu się młodzieży. Trudno byłoby bowiem przypuszczać, że jeżeli niektórzy ludzie więcej widzieli negatywnych zachowań, to również mieli większą szansę więcej słyszeć o takich zachowaniach.

Z analizy odpowiedzi dotyczących oceny zachowania się autostopowiczów wynikają następujące wnioski:

1. Większość osób ocenia pozytywnie zachowanie się autostopowiczów.
2. Bardziej krytycznie oceniają zachowanie się autostopowiczów mężczyźni niż kobiety, oraz osoby w wieku 25 - 39 lat i 40 - 59, lat, niż ludzie młodzi /18-24 lata/ i starzy /powyżej 60 lat/.
3. Wiele osób słyszało tylko o złym zachowaniu się autostopowiczów, mniej natomiast widziało osobiście fakty nieodpowiedniego zachowania.
4. Ludzie pozytywnie oceniający zachowanie się autostopowiczów bardziej liczą się z faktami obiektywnymi niż z zasłyszczanymi opiniami o postępowaniu młodzieży.

OGÓLNA OCENA "AUTOSTOPU"

Pomimo, że większość badanych uważa akcję "autostopu" za pożyteczną, to jednak wiele osób nie zgodziłoby się na wyjazd "autostopem" syna lub córki. Świadczy o tym następujące porównanie:

"Czy zgodziłby się Pan/i/ na wyjazd "autostopem"	Odpowiedzi		
	tak	nie	brak danych
syna	37,7	32,5	29,8
córki	16,8	51,3	31,9

Z danych tych można wnioskować, że badani uważają, iż "autostop" jest bardziej odpowiedni dla chłopców niż dla dziewcząt. Odpowiedzi na pytanie w sprawie udziału chłopców i dziewcząt w "autostopie" są podobne zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet, a także w różnych grupach wieku i wykształcenia oraz w poszczególnych kategoriach społeczno - zawodowych. Charakterystyczne jest również, że nie ma w tym względzie różnicy między osobami posiadającymi dzieci oraz tymi, którzy dzieci nie posiadają.

Badano również, czy istnieje zależność między oceną pożyteczności "autostopu", a takimi cechami demograficznymi, jak płeć, wiek, wykształcenie itd.

Zależności takiej nie stwierdzono. Podobnie oceniają "autostop" mężczyźni i kobiety, osoby o różnym wykształceniu, ci którzy mają dzieci, i osoby nie posiadające dzieci.

Okazało się, że jedynie grupa osób w wieku 18 - 24 lata ocenia "autostop" bardziej pożytywnie niż inne grupy wieku. Nie ma także istotnych różnic w ocenie pożyteczności tej akcji między robotnikami niewykwalifikowanymi, wykwalifikowanymi i pracownikami umysłowymi. Można przypuszczać, że wynika to z faktu, iż "autostop" jest popularny we wszystkich grupach społecznych: uczestniczy w nim zarówno młodzież robotnicza, jak i młodzież ze środowisk inteligencji.

Badania wykazują, że istnieje zależność między ogólną oceną "autostopu", a oceną zachowania się młodzieży podróżującej "autostopem". Spośród 420 osób, które uważają, iż "autostop" jest akcją pożyteczną - tylko 13,1 % oceniło zachowanie się spotkanej młodzieży jako złe lub bardzo złe. Natomiast wśród 143 przeciwników "autostopu", negatywnie oceniło zachowanie się młodzieży - aż 35,6 %.

Jednak nie wszyscy przeciwnicy "autostopu" domagają się jego likwidacji, bowiem na pytanie dotyczące dalszych losów tej akcji tylko 96 osób /15,7 % ogółu badanych/ odpowiedziało, że "autostop" należy w ogóle zlikwidować. Natomiast 347 osób /56,7 %/ uważa, iż "autostop" powinno się utrzymywać nadal, ale równocześnie odpowiednio zmienić i ulepszyć; 76 osób /12,4 %/ sądzi, że należy go utrzymać w obecnej formie, a 87 osób /14,2 %/ nie ma zdania w tej sprawie. /brak danych - 1,0 %/.

Wynika z tego, że większość badanych /56,7 %/ pragnie utrzymania "autostopu" pod warunkiem, że wprowadzone zostaną w nim pewne zmiany i ulepszenia, a tylko 15,7 % domaga się jego likwidacji.

W związku z analizą opinii badanych co do dalszych losów "autostopu" nasuwa się pytanie - co bardziej wpływa na tę opinię: czy to, co badani widzieli, czy to co słyszeli od innych ludzi o zachowaniu się autostopowiczów?

Związek pomiędzy propozycjami co do dalszych losów "autostopu" /"zachować", "ulepszyć", "zlikwidować"/ i zaobserwowanymi faktami złego zachowania, zasłyszczanymi opiniami o nieodpowiednim zachowaniu się autostopowiczów, a także ogólną oceną ich zachowania ukazuje następujące porównanie współczynników zbieżności:

	$r =$
zależność od zaobserwowanych negatywnych zachowań autostopowiczów	0,20
zależność od zasłyszanych negatywnych opinii dotyczących autostopowiczów	0,33
zależność od ogólnej oceny zachowania się autostopowiczów	0,84

A oto zestawienie odpowiedzi na pytania dotyczące zachowania się autostopowiczów z postulatami dotyczącymi "autostopu".

Pytania o zachowanie się "autostopowiczów"	Typ odpowiedzi	Postulaty dotyczące "autostopu"		
		utrzymać "autostop" w obecnej formie	utrzymać, ale odpowiednio zmniejszyć	zlikwidować
1/"Czy był/a/ Pan/i/ świadkiem złego zachowania się "autostopowiczów"?	tak	10,5	31,7	47,9
	nie	89,5	67,7	50,0
	brak danych	-	0,6	2,1
2/"Czy słyszał/a/ Pan/i/ od innych ludzi o złym zachowaniu się autostopowiczów"?	tak	23,7	61,1	76,0
	nie	54,0	18,4	11,5
	brak danych	22,3	20,5	12,5
3/"Jak na ogół zachowywali się autostopowicze, których Pan/i/ spotykał/a/?"	dobrze	77,6	56,2	27,1
	nieźle	14,6	27,1	20,8
	źle	5,3	12,1	42,7
	nie wiem i brak danych	2,5	4,6	9,4

Rozkład odpowiedzi wskazuje wyraźnie, że ci, którzy są zdania, iż należy utrzymać "autostop" w obecnej formie - bardziej pozytywnie, w porównaniu z innymi, cenią zachowanie ^{się} spotkanych autostopowiczów. Ci sami ludzie mniej widzieli i mniej słyszeli o niewłaściwym zachowaniu się podróżującej młodzieży. Większy procent odpowiedzi twierdzących na pytanie pierwsze i drugie, jest w grupie osób

domagających się zmian i ulepszeń w "autostopie", a największy - oczywiście w grupie zdecydowanych przeciwników /47,0 % i 76,0 %/.

Analiza odpowiedzi na dwa pierwsze pytania ukazuje ciekawy problem związany z mechanizmem kształtowania się opinii publicznej na temat takiej akcji jak "autostop". Chodzi mianowicie o ogromny wpływ kolportowanych wiadomości na kształtowanie się opinii, zwłaszcza opinii krytycznych.

Stwierdzono, że zależność między postulatem likwidacji "autostopu" i zasłyszczanymi opiniami o złym zachowaniu się autostopowiczów jest nieco większa / $T = 0,16$ / niż zależność między tym samym postulatem, z zaobserwowanymi faktami niewłaściwego zachowania się młodzieży / $T = 0,14$ /.

Wśród osób, które domagają się likwidacji "autostopu", 76,0 % słyszało od innych ludzi negatywne opinie o autostopowiczach /11,5 % nie słyszało takich opinii/, natomiast nieodpowiednie zachowanie się autostopowiczów zaobserwowało 47,9 % /50,0 % nie widziało faktów nieodpowiedniego postępowania/.

Wynika z tego, że negatywny stosunek do autostopu kształtuje się bardziej pod wpływem opinii zasłyszanych od innych ludzi, a w mniejszym stopniu zależy od znajomości faktów obiektywnych.

Czym się charakteryzuje grupa tych, którzy domagają się likwidacji "autostopu"? Jest w niej więcej kobiet niż mężczyzn. Przeważają osoby o wykształceniu podstawowym. Najmniej jest ludzi młodych, w wieku 18 - 24 lata, trochę więcej w wieku ponad 60 lat i najwięcej osób z dwóch pozostałych grup wieku. Wśród przeciwników "autostopu" zdecydowanie przeważają osoby posiadające dzieci.

Warto jednak zobaczyć, jak różnicują się odpowiedzi na pytanie w sprawie dalszych losów "autostopu" ze względu na płeć, wiek, wykształcenie, przynależność społeczno-zawodową oraz rodzaj miejscowości.

P ł e ć	Postulaty dotyczące "autostopu"					Razem	
	utrzymać w obecnej formie	zmienić i ulepszyć	zlikwidować	nie mam zdania	brak danych	osób	%
mężczyźni	11,4	64,1	12,8	11,0	0,7	281	100
kobiety	13,3	50,5	18,1	16,9	1,2	331	100

Nieco więc mniej mężczyzn niż kobiet sprzeciwia się dalszemu istnieniu autostopu, mimo że mężczyźni, jak wiemy / z tabeli na str.5 /, bardziej krytycznie oceniali zachowanie się autostopowiczów. Wydaje się, że mężczyźni bardziej liczą na możliwość wprowadzenia zmian i ulepszeń w tej akcji.

Wyraźna jest zależność między wiekiem, a opinią o do dalszych losów "autostopu":

Wiek	Postulaty dotyczące "autostopu"					Razem	
	utrzymać w obecnej formie	zmienić i ulepszyć	zlikwidować	"nie mam zdania"	brak danych	osób	%
18 - 24	19,5	68,7	6,8	4,2	0,8	118	100
25 - 39	13,0	56,5	14,4	14,8	1,3	230	100
40 - 59	9,3	54,7	20,1	14,9	1,0	194	100
ponad 60 lat	7,1	42,9	22,9	27,1	-	70	100

Im niższy wiek badanych, tym większy procent zwolenników "autostopu" w obecnej formie oraz "autostopu" zreformowanego, natomiast mniejszy procent zdecydowanych przeciwników.

Zestawienie postulatów z wykształceniem wykazuje również pewne zależności:

Wykształcenie	Postulaty dotyczące "autostopu"					Razem	
	utrzymać w obecnej formie	zmienić i ulepszyć	zlikwidować	"nie mam zdania"	brak danych	osób	%
podstawowe	13,0	45,8	21,0	19,8	0,4	277	100
zasadnicza szkoła zawodowa	21,7	43,5	15,9	17,5	1,4	169	100
średnie	9,6	70,2	10,5	8,3	1,4	218	100
wyższe	8,7	78,3	8,7	2,2	2,1	46	100

Wprowadzenia zmian i ulepszeń w "autostopie" najczęściej więc domagają się osoby posiadające wykształcenie wyższe i średnie. Natomiast w pierwszych dwóch grupach wykształcenia /podstawowe i zasadnicza szkoła zawodowa/ więcej jest przeciwników "autostopu", a także zwolenników "autostopu" w obecnej formie.

A oto opinie do dalszych losów "autostopu" zestawione z przynależnością społeczno - zawodową:

Przynależność	Postulaty dotyczące "autostopu"					Razem	
	utrzymać w obecnej formie	zmienić i ulepszyć	zlikwidować	nie mam zdania	brak danych	osób	%
robotnicy niewykwalifikowani	14,0	41,6	19,4	25,0	-	72	100
robotnicy wykwalifikowani	13,7	52,3	14,2	19,8	-	183	100
pracownicy umysłowi	9,9	66,7	15,0	6,6	1,8	213	100

Powyższa tabela wskazuje, że zmian i ulepszeń w "autostopie" domaga się większy procent pracowników umysłowych niż robotników wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych.

Pomimo przedstawionych uprzednio zastrzeżeń, warto porównać, jak różnicują się opinie co do dalszych losów "autostopu" w poszczególnych kategoriach miejscowości:

Miejsce zamieszkania	Postulaty dotyczące "autostopu"					Razem	
	utrzymać w obecnej formie	zmienić i ulepszyć	zlikwidować	nie mam zdania	brak danych	osób	%
wsie podmiejskie	15,3	45,8	22,2	13,9	2,8	72	100
miasta do 10 tys. mieszk.	16,3	49,6	18,5	15,6	-	135	100
miasta 10-20 tys. mieszk.	6,9	58,3	19,9	13,0	1,9	115	100
miasta 20-100 tys. mieszk.	10,9	58,8	11,8	18,5	-	119	100
miasta ponad 100 tys. mieszk.	13,2	64,7	9,6	11,4	1,1	167	100

Z powyższych danych wynikałoby, że im większa miejscowość, tym większy procent osób domagających się wprowadzenia zmian i ulepszeń w "autostopie" i mniejszy procent zdecydowanych przeciwników tej akcji.

W wyniku ogólnej oceny "autostopu" nasuwają się następujące wnioski:

1. Większość osób badanych uważa, że "autostop" jest akcją pożyteczną przede wszystkim dlatego, że umożliwia młodzieży zwiedzenie kraju tanim kosztem, poznanie nowych ludzi, że wzbogaca doświadczenie życiowe i uczy samodzielności.

2. Większość badanych uważa, jednocześnie, że należy wprowadzić zmiany i ulepszenia w "autostopie".

3. Negatywny stosunek do "autostopu" kształtuje się bardziej pod wpływem opinii zasłyszanych od innych ludzi, a w mniejszym stopniu zależy od znajomości faktów obiektywnych.

PROPOZYCJE ZMIAN I ULEPSZEŃ

Jak wskazują wyniki badań - 347 osób spośród 612 uważa, iż akcja "autostopu" powinna być organizowana i w latach następnych, z tym jednak, iż niezbędne jest dokonanie w niej pewnych zmian i ulepszeń, Csooby te jednocześnie wysuwają własne propozycje. I tak:

72 osoby /20,7 % - odpowiadających na pytanie w tej sprawie/ są zdania, iż należy zastosować ograniczenia przy wydawaniu książeczek "autostopu". Ograniczenia te powinny polegać na selekcji i odpowiednim doborze młodzieży, która zgłasza chęć udziału w "autostopie". Przy wydawaniu książeczek powinna być brana pod uwagę opinia szkoły /w wypadku młodzieży uczącej się/ i organizacji /np. ZMS, ZMW, ZSP czy ZHP/; niektórzy z badanych uważają, że powinno się także wymagać przedstawienia pisemnej zgody rodziców.

69 osób /19,9 %/ uważa, iż konieczne jest zwiększenie kontroli nad "autostopem". Kontroli tej mogliby dokonywać na trasach ludzie powołani do tego przez różne organizacje /jak ZMS, ZHP, PTTK/, albo specjaliści kontrolerzy działający z ramienia organizatorów "autostopu". Zdaniem innych - prawo kontroli przysługiwać by mogło pewnej grupie autostopowiczów, wytypowanych przez organizacje społeczne lub polityczne, do których należą.

39 osób /17,0 %/ sądzi, iż wspólne podróżowanie dziewcząt i chłopców często przyczynia się do ich demoralizacji - w związku z tym wysunięto propozycje organizowania grup mieszanych wyłącznie pod opieką starszych.

37 osób /16,4 %/ uważa, iż w "autostopie" może brać udział tylko ta młodzież, która posiada pewne zabezpieczenie finansowe podróży np. w postaci książeczek oszczędnościowych P.K.C.

44 osoby /12,7 %/ są zdania, iż organizatorzy powinni zapewniać podróżującej młodzieży więcej tanich noclegów i punktów wyżywienia.

Większość badanych wypowiedziała się, że autostop powinien być dozwolony dla młodzieży od lat 18. Wynika to z odpowiedzi na

pytanie: "Od ilu lat młodzież może brać udział w autostopie?"

od 18 lat	-	367 osób	/60 %/
od 17 "	-	43 osoby	/7,0 %/
od 16 "	-	45 osób	/7,4 %/
bez ograniczenia wieku	-	100 osób	/16,3 %/
brak danych	-	57 osób	9,3 %/

Zwraca uwagę spora liczba osób, których zdaniem nie powinno się wprowadzać żadnych ograniczeń wieku, ale oczywiście zdecydowanie przeważają ci, którzy sączą, że nie należy dopuszczać do udziału w "autostopie" młodzieży poniżej 18 lat.

Na zakończenie warto jeszcze raz podkreślić, że propozycje zmian i ulepszeń dotyczą przede wszystkim wprowadzenia ograniczeń przy wydawaniu książeczek "autostopu" oraz zwiększenia kontroli nad całą akcją.

Co sądzisz o "Autostopie"?

Ankieta

Lp.	Pytania	Odpowiedzi / podkreślić lub wypisać /
1.	Czy spotkał/a/Pan/i/ latem tego roku wielu "autostopowiczów"?	1/kilkudziesięciu 2/kilkunastu 3/kilku
2.	Jak na ogół zachowywali się "autostopowicze", których Pan/i/ spotkał/a/?	1/bardzo dobrze 2/dobrze 3/nieźle 4/źle 5/bardzo źle 6/nie mam zdania
3.	Czy był Pan/i/świadkiem złego zachowania "autostopowiczów"?	1/tak 2/nie
	Jeżeli tak, to w czym się przejawiało złe zachowanie?
4.	Od ilu lat Pana/i/ zdaniem młodzież może brać udział w "Autostopie"?	1/od 18 lat 2/od 17 lat 3/od 16 lat 4/bez ograniczenia wieku
5.	Czy ogólnie biorąc akcje "Autostopu" uważa Pan/i/ za pożyteczną?	1/tak 2/nie
	Jeżeli tak, to dlaczego? /proszę podkreślić właściwe odpowiedzi/	1/"Autostop umożliwia młodzieży tani i atrakcyjny sposób podróży 2/"Autostop" umożliwia zwiedzenie nieznanych miejscowości 3/"Autostop" umożliwia spędzenie wakacji w popularnych miejscowościach wczasowych 4/"Autostop" umożliwia młodzieży poznanie nowych ludzi 5/"Autostop" daje młodzieży wiele przygód i wrażeń 6/inny powód/jaki/?.....
	Jeżeli nie, to dlaczego? /proszę podkreślić właściwe odpowiedzi/	1/"Autostop" daje okazję do wybryków i chuligaństwa 2/"Autostop" powoduje, że młodzież zaniedbuje się, jest brudna i niechlujna 3/"Autostop" wzmaga jedynie pogoń za sensacją 4/"Autostop" zachęca do zdobywania w czasie podróży środków materialnych w sposób nielegalny /kradzieże/ 5/inny powód /jaki/?.....

6.	Jakich "autostopowiczów" prze- ważnie Pan/i/spotykał/a/?	1/samotnie podróżujących chłop- ców 2/samotnie podróżujące dziew- ozęta 3/grupy chłopców 4/grupy dziewcząt 5/grupy mieszane
7.	Czy słyszał/a/Pan/i/od innych ludzi o złym zachowaniu "auto- stopowiczów"?	1/tak 2/nie
	Jeżeli tak, to w czym się prze- jawiało złe zachowanie?
8.	Czy zgodziłby/aby/się Pan/i/na wyjazd "Autostopem":	
	syna	1/tak 2/nie
	córkę	1/tak 2/nie
9.	Czy Pana/i/zdaniem "Autostop" należałoby:	1/utrzymać w obecnej formie 2/utrzymać nadal ale równocześ- nie odpowiednio zmienić i ule- pszyć /jak/? 3/w ogóle zlikwidować 4/nie mam zdania

Dane osobiste odpowiadającego
/odpowiedzi podkreślić lub wypełnić/

1. Płeć:

- 1. mężczyzna
- 2. kobieta

2. Wiek:

- 1. 18 - 24 lata
- 2. 25 - 39 lat
- 3. 40 - 59 lat
- 4. 60 i więcej lat

3. Stan cywilny:

- 1. wolny
- 2. małżeński
- 3. wdowi
- 4. rozwiedziony lub
separacja

4. Wykształcenie:

- 1. podstawowe nieukończone
- 2. podstawowe ukończone
- 3. zasadnicza szkoła zawodowa
- 4. średnie nieukończone
- 5. średnie ukończone
- 6. wyższe nieukończone
- 7. wyższe ukończone

5. Przynależność społeczno-zawodowa:

- 1. robotnik niewykwalifikowany
- 2. robotnik wykwalifikowany
- 3. rzemieślnik pracujący w warszta-
własnym lub spółdzielczym
- 4. pracownik umysłowy bez wyższego
wykształcenia
- 5. pracownik umysłowy z wyższym
wykształceniem
- 6. rolnik
- 7. inny zawód/jaki/.....
.....

6. Czy ma Pan/i/dzieci?

- 1. tak
- 2. nie

7. Miejsce zamieszkania:

- 1. wieś
- 2. miasto do 10 tys. mieszkańców
- 3. miasto 10-20 tys. "
- 4. miasto 20 - 100 tys. "
- 5. miasto ponad 100 tys. "